Klima- og miljødepartementet

Villreinarbeidet

– dagsaktuelle saker fra Klima- og miljødepartementet

Tone Mejlgaard og Gro Kvelprud Moen

Heiplansamlinga, 15. oktober 2026

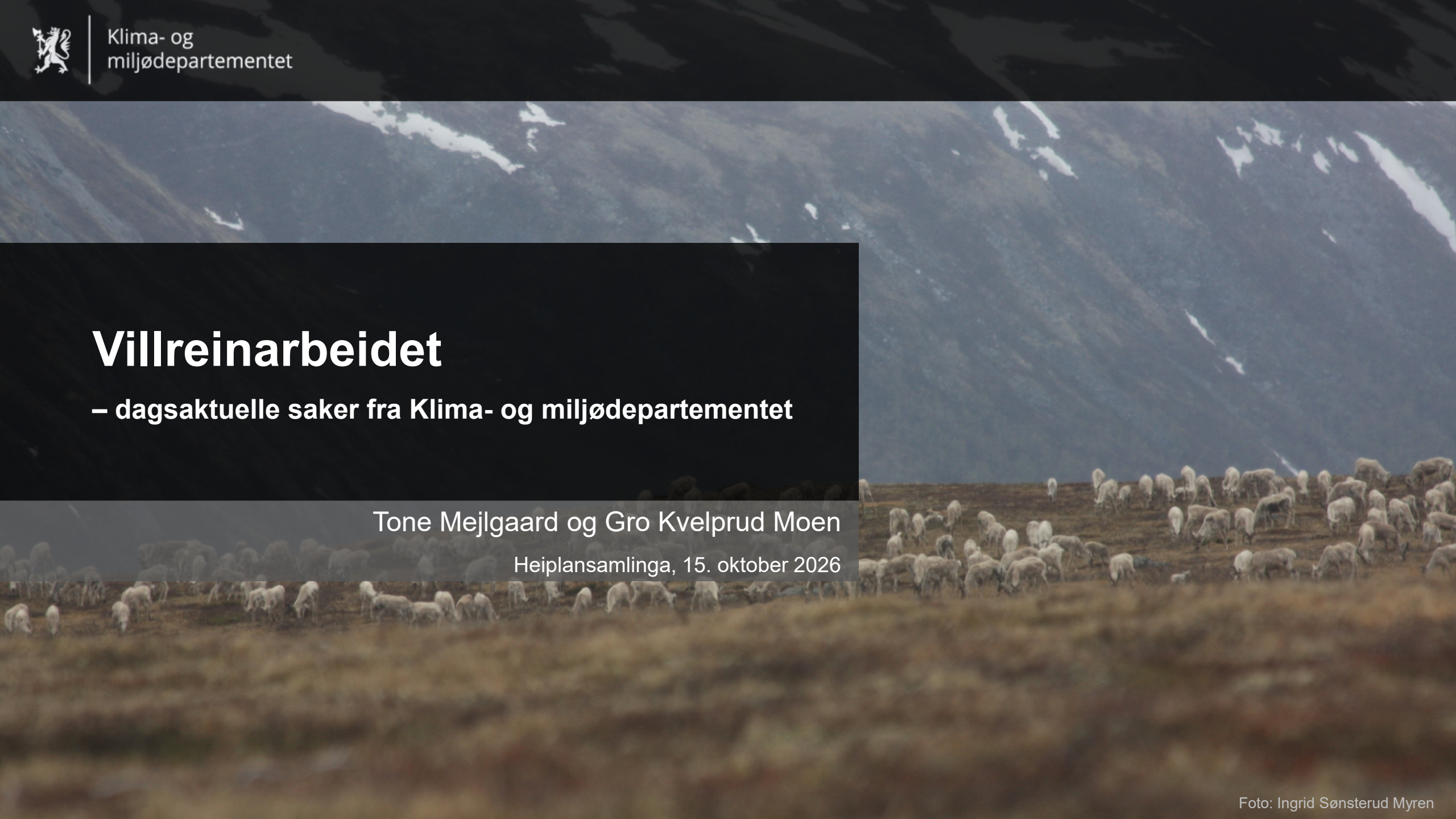

Foto: Ingrid Sønsterud Myren

Villreinarbeidet i Klima- og miljødepartementet

Villreinmeldingen

Tiltaksplaner

Reetablering Nordfjella

Fem satsingsområder

- som svarer på villreinens utfordringer

Arealforvaltning

Helhetlig og restriktiv arealforvaltning i villreinfjellet

Ferdsel

Økt tilrettelegging av villreinvennlig ferdsel

Villreinhelse

Bedre villreinhelse

Villreinbestand

Mer bærekraftig bestands-forvaltning av villrein

Restaurering

Målrettet restaurering av villreinens leveområder

Høy terskel for nye inngrep

Arealforvaltning

Statlige planretningslinjer punkt 3.8 Villrein:
«Arealplanleggingen skal bidra til å nå målet om en helhetlig og restriktiv arealforvaltning i villreinfjellet. Dette innebærer at det skal være en høy terskel for inngrep i villreinens leveområder»

T-2/16:
Innsigelse skal vurderes når planforslag kan komme i konflikt med *«målet om en helhetlig og restriktiv arealforvaltning i villreinfjellet, som innebærer at det skal være en høy terskel for inngrep i villreinens leveområder, jamfør Innst. 374 S (2023–2024), Meld. St. 18 (2023–2024), og Kvalitetsnormen for villrein, jamfør forskrift 23. juni 2020 nr. 1298.»*

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Rundskriv

Fylkeskommunene
Miljødirektoratet
Riksantikvaren
Sametinget
Statsforvalterne

Nr. T-2/16 - revisjon mai 2025 | Vår ref 23/2452 | Dato 26. mai 2025

Miljøforvaltningens innsigelsespraksis

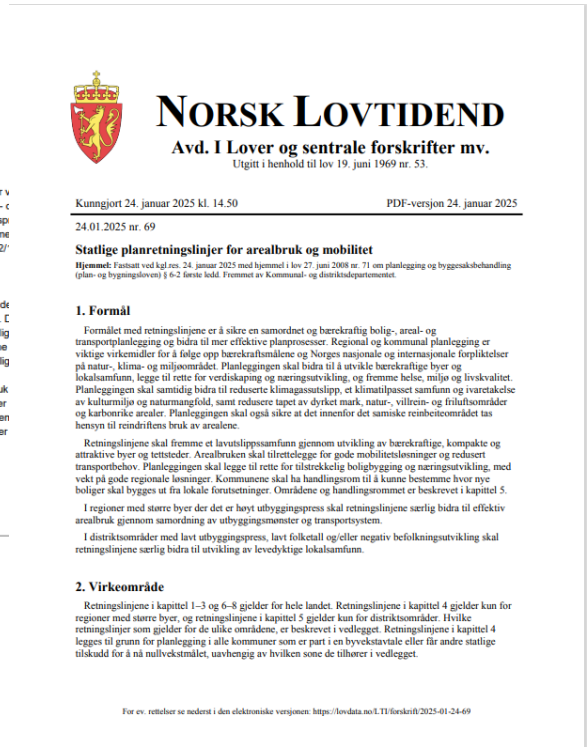
1. Innledning

For å bidra til en enhetlig forvaltningspraksis og gi forutsigbarhet for kommunal arealplanlegging, klargjør dette rundskrivet hva som er spørsmål av nasjonal eller v regional betydning eller som av andre grunner er av vesentlig betydning på klima- o miljøområdet. Rundskrivet skal legges til grunn for miljøforvaltningens innsigelsesp vil samtidig bidra til økt forutsigbarhet om hvilke klima- og miljøinteresser staten me ivaretas i den kommunale arealplanleggingen. For øvrig vises det til rundskriv H-2/ de overordnede retningslinjene for bruk av innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven.

Departementet vil understreke at innsigelsesmyndighetene på miljøområdet skal de tidlig i planprosessene med kunnskap og veiledning om klima- og miljøinteresser. D legger til rette for at planmyndigheten best mulig kan ivareta nasjonale og vesentlig regionale verdier og at innsigelse unngås. Informasjon som er relevant for å kunne til eventuell innsigelse senere i prosessen må også etterspørres så tidlig som mulig

Innsigelse skal i utgangspunktet brukes der kommunen legger ut arealer til en bruk strid med nasjonale og vesentlige regionale interesser, eller som av andre grunner vesentlig betydning for et innsigelsesorgans område. Av rundskrivets kapittel 3 fren spørsmål av nasjonal eller vesentlig regional betydning eller som av andre grunner

Postadresse: Postboks 8013 Dep, 0030 Oslo, postmottak@kld.dep.no
Kontoradresse: Kongens gate 20, www.kld.dep.no
Telefon*: 22 24 90 90, Org. nr.: 972 417 882

NORSK LOVTIDEND
Avd. I Lover og sentrale forskrifter mv.
Utgitt i henhold til lov 19. juni 1969 nr. 53.

Kunngjort 24. januar 2025 kl. 14.50 — PDF-versjon 24. januar 2025

24.01.2025 nr. 69

Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 24. januar 2025 med hjemmel i lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) § 6-2 første ledd. Fremmet av Kommunal- og distriktsdepartementet.

1. Formål

Formålet med retningslinjene er å sikre en samordnet og bærekraftig bolig-, areal- og transportplanlegging og bidra til mer effektive planprosesser. Regional og kommunal planlegging er viktige virkemidler for å følge opp bærekraftsmålene og Norges nasjonale og internasjonale forpliktelser på natur-, klima- og miljøområdet. Planleggingen skal bidra til å utvikle bærekraftige byer og lokalsamfunn, legge til rette for verdiskaping og næringsutvikling, og fremme helse, miljø og livskvalitet. Planleggingen skal samtidig bidra til reduserte klimagassutslipp, et klimatilpasset samfunn og ivaretakelse av kulturmiljø og naturmangfold, samt redusere tapet av dyrket mark, natur-, villrein- og friluftsområder og karbonrike arealer. Planleggingen skal også sikre at det innenfor det samiske reinbeiteområdet tas hensyn til reindriftens bruk av arealene.

Retningslinjene skal fremme et lavutslippssamfunn gjennom utvikling av bærekraftige, kompakte og attraktive byer og tettsteder. Arealbruken skal tilrettelegge for gode mobilitetsløsninger og redusert transportbehov. Planleggingen skal legge til rette for tilstrekkelig boligbygging og næringsutvikling, med vekt på gode regionale løsninger. Kommunene skal ha handlingsrom til å kunne bestemme hvor nye boliger skal bygges ut fra lokale forutsetninger. Områdene og handlingsrommet er beskrevet i kapittel 5.

I regioner med større byer der det er høyt utbyggingspress skal retningslinjene særlig bidra til effektiv arealbruk gjennom samordning av utbyggingsmønster og transportsystem.

I distriktsområder med lavt utbyggingspress, lavt folketall og/eller negativ befolkningsutvikling skal retningslinjene særlig bidra til utvikling av levedyktige lokalsamfunn.

2. Virkeområde

Retningslinjene i kapittel 1–3 og 6–8 gjelder for hele landet. Retningslinjene i kapittel 4 gjelder kun for regioner med større byer, og retningslinjene i kapittel 5 gjelder kun for distriktsområder. Hvilke retningslinjer som gjelder for de ulike områdene, er beskrevet i vedlegget. Retningslinjene i kapittel 4 legges til grunn for planlegging i alle kommuner som er part i en byvekstavtale eller får andre statlige tilskudd for å nå nullvekstmålet, uavhengig av hvilken sone de tilhører i vedlegget.

For ev. rettelser se nederst i den elektroniske versjonen: https://lovdata.no/LTI/forskrift/2025-01-24-69

Evaluering av kommunale og regionale planer

Hovedfunn: Planene har bidratt til å bremse store og direkte inngrep i villreinområdene.

Spørsmål: Hvordan skal kommunene fange opp mange mindre endringer og se på den samlede belastningen?

Kobling til anmodningsvedtak – KDD sitt ansvarsområde

Anmodningsvedtak 784

Stortinget ber regjeringa på eigna måte sørgje for at alle villreinområda får styringsverktøy tilsvarande dei regionale planane, enten gjennom kommunale arealplanar, regionale planar eller på annan eigna måte inkludere eigna føresegner for villreinfjellet i eksisterande plansystem som kommunane rår over.

Økt tilrettelegging av villreinvennlig ferdsel

Ferdsel

Figur hentet fra Miljødirektoratet

Foto: Ingrid Sønsterud Myren

Hjemmel for ferdselsregulering – naturmangfoldloven og naturoppsynsloven

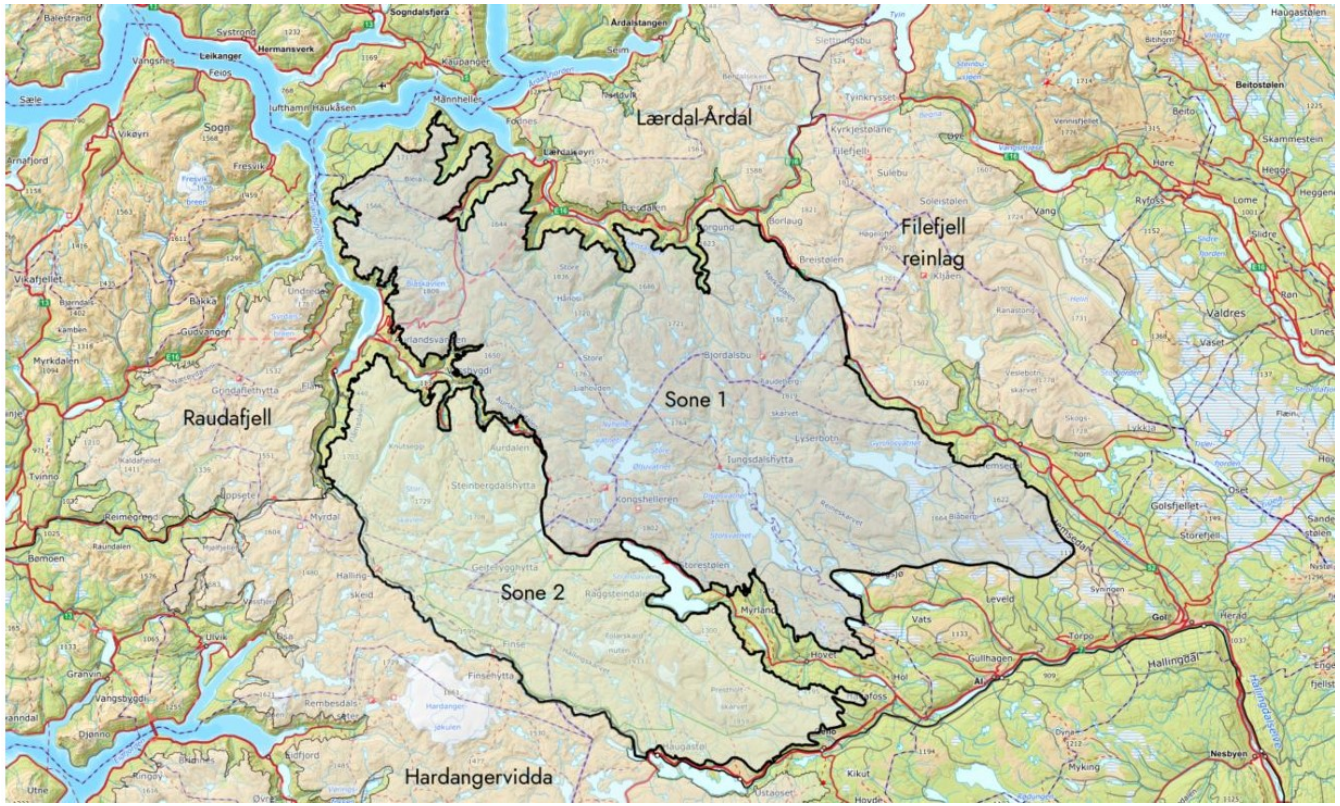
Ferdsel

- Tidsavgrensede eller varige ferdselsrestriksjoner
- Omfang og terskel for anvendelse
- Myndighetsplassering
- Forholdet til allemannsretten og næringsinteresser

Foto: Kari Merete Horne, DNT

Igangsetting av reetablering i Nordfjella

Regjeringa.no

Søk

Tema · Dokument · Aktuelt · Departement · Regjering

Forsida • Aktuelt • Nyheiter

No startar arbeidet med å få villreinen tilbake i Nordfjella

Nyheit | Dato: 22.06.2026

Arbeidet med å få tilbake villrein i Nordfjella startar i sommar.

– Det er eit stort ønske og engasjement lokalt for å få villreinen tilbake til Nordfjella. Eg er glad for at me no set i gang arbeidet med å få dette til på ein trygg og god måte. Det er ei stor og krevjande oppgåve, men målet er å få villrein frå Nordfjella sone 2 over til sone 1 allereie til vinteren, seier klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen.

Skrantesjuke

Vinteren 2017/2018 vart heile villreinbestanden i Nordfjella sone 1 avliva etter at det året før vart påvist skrantesjuke. Sone 1 omfattar området nord/nordaust for fylkesveg 50 Hol-Aurland. Reetableringa skal skje med villrein frå Nordfjella sone 2, som er sør/sørvest for fylkesvegen.

– Eg er glad for at me no kjem vidare med å reetablere villrein i Nordfjella sone 1. Det har vore viktig å leggje stor vekt på dei lokale ønska og fleirtalet i arbeidsgruppa i avgjerda om reetablering, seier landbruks- og matminister Nils Kristen Sandtrøen.

Skrantesjuke (CWD) er den mest alvorlege og smittsame sjukdommen som er påvist hos hjortedyr i Norge.

Gjerde og overvaking

Målet har heile tida vore å få villreinen tilbake. I april leverte ei arbeidsgruppe ein plan til Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet. Myndigheitene skal basere arbeidet på råda til arbeidsgruppa.

Tiltaka som no vert igangsette er mellom anna:

- Dialog om sperregjerde med grunneigarar.
- Forsterke gjerdet langs riksveg 52 for å halde villrein og tamrein frå kvarandre
- Fjerne sperregjerdet mellom sone 1 og 2 for å få dyr over frå sone 2 til sone 1. Deretter skal det setjast opp eit nytt gjerde for å halde villreinflokkane frå kvarandre fram til sone 1 er friskmeld.
- Følgje opp sikring av salteplassar.
- Sørgje for overvaking og kontroll med meir teljing av villrein, GPS-merking og testing, og betydeleg innsats i felt.

Villreinhelse

Statens villreinfond etablert juni 2026

Restaurering

Det foreslås å etablere et statlig villreinfond for å bedre tilstanden for villrein som blir berørt av vannkraftregulering, finansiert ved innbetaling av engangsbeløp som pålegges vannkraft-produsenter ved revisjon av konsesjonsvilkår etter vassdragsreguleringsloven.

Post 30 - **Statlige tiltak for villrein** i områder berørt av vannkraftregulering

Post 70 - **Tilskudd til tiltak for villrein** i områder berørt av vannkraftregulering

Regjeringa.no

Søk

Tema Dokument Aktuelt Departement Regjering

Forsida • Aktuelt • Nyheiter

Revidert nasjonalbudsjett

Opprettar Statens villreinfond

Nyheit | Dato: 12.05.2026

Regjeringa vil opprette Statens villreinfond for å ta betre vare på villreinen.

– Tilstanden til villreinen i Noreg er kritisk, og det hastar å få på plass tiltak. Arbeiderparti-regjeringa opprettar difor eit villreinfond som skal bidra til å betale for tiltak som kan betre situasjonen for villreinen. Pengane skal kome frå dei som har konsesjon til å drive vasskraft, og der utbygginga påverkar villreinen negativt, seier klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen.

Vasskraft kan ha stor negativ påverknad på villreinen. Dei som har konsesjon til å drive med vasskraft kan difor bli pålagde å betale inn eit eingongsbeløp om dei ikkje finn andre måtar å leggje til rette for villreinen på. Desse pengane skal gå til å opprette Statens villreinfond. Fondet skal

Budsjettforslag villrein 2027

Foreslått økning på ca. 40 mill. kroner

- Tiltak
- Nye stillinger
- Statens villreinfond

Samlet budsjett for 2027 på ca. 124 mill. kroner

Tiltaksplaner etter kvalitetsnormen

Kvalitetsnorm for villrein (*Rangifer tarandus*)

Dato	FOR-2020-06-23-1298
Departement	Klima- og miljødepartementet
Ikrafttredelse	23.06.2020
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-2009-06-19-100-§13
Kunngjort	24.06.2020 kl. 16.10
Rettet	14.04.2021 (tabell b) i vedlegg II)
Korttittel	Kvalitetsnorm for villrein

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 23. juni 2020 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmang og miljødepartementet.
Rettelser: 29.07.2020 (tabelloverskrift i vedlegg I, tabell b) og c) i vedlegg II), 14.04.2021 (tabell b) i vedlegg II).

Kapitteloversikt:

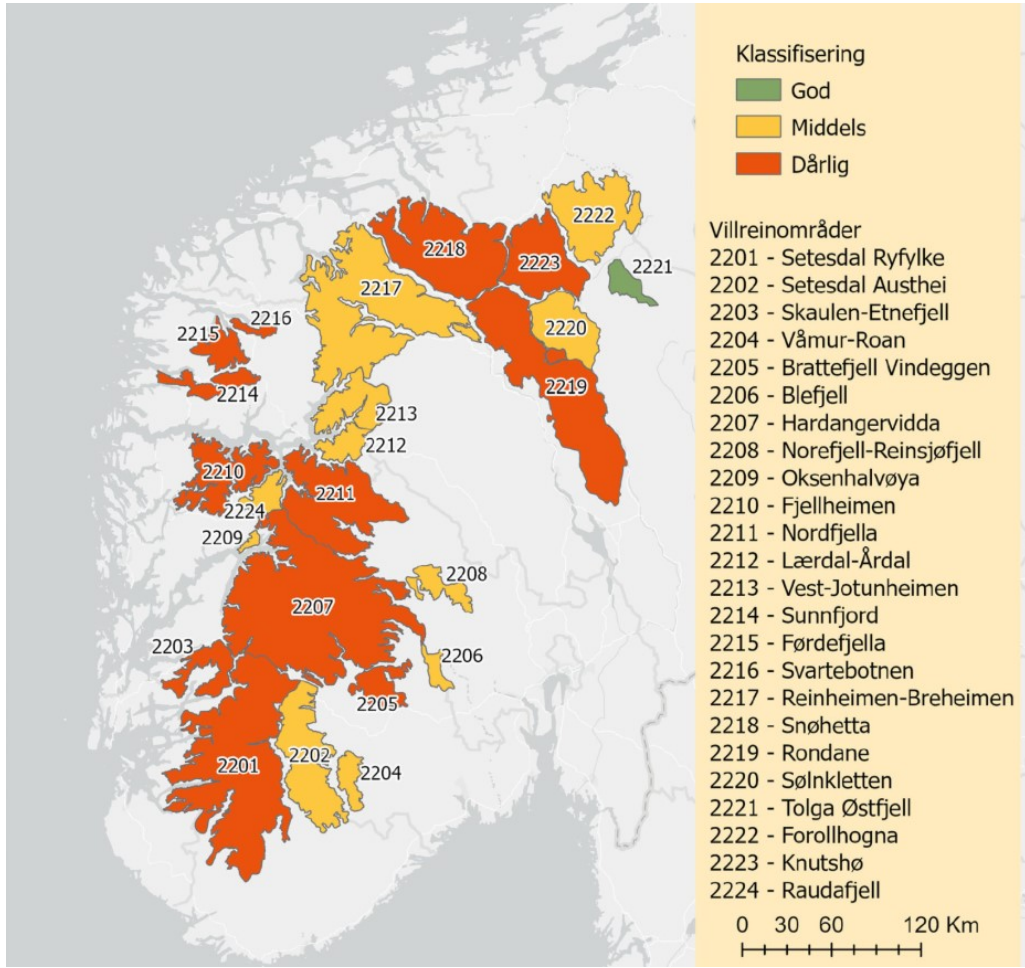
Hoveddel

Vedlegg I til kvalitetsnorm for villrein – Klassifisering av tilstanden for villreinbestander i Norge

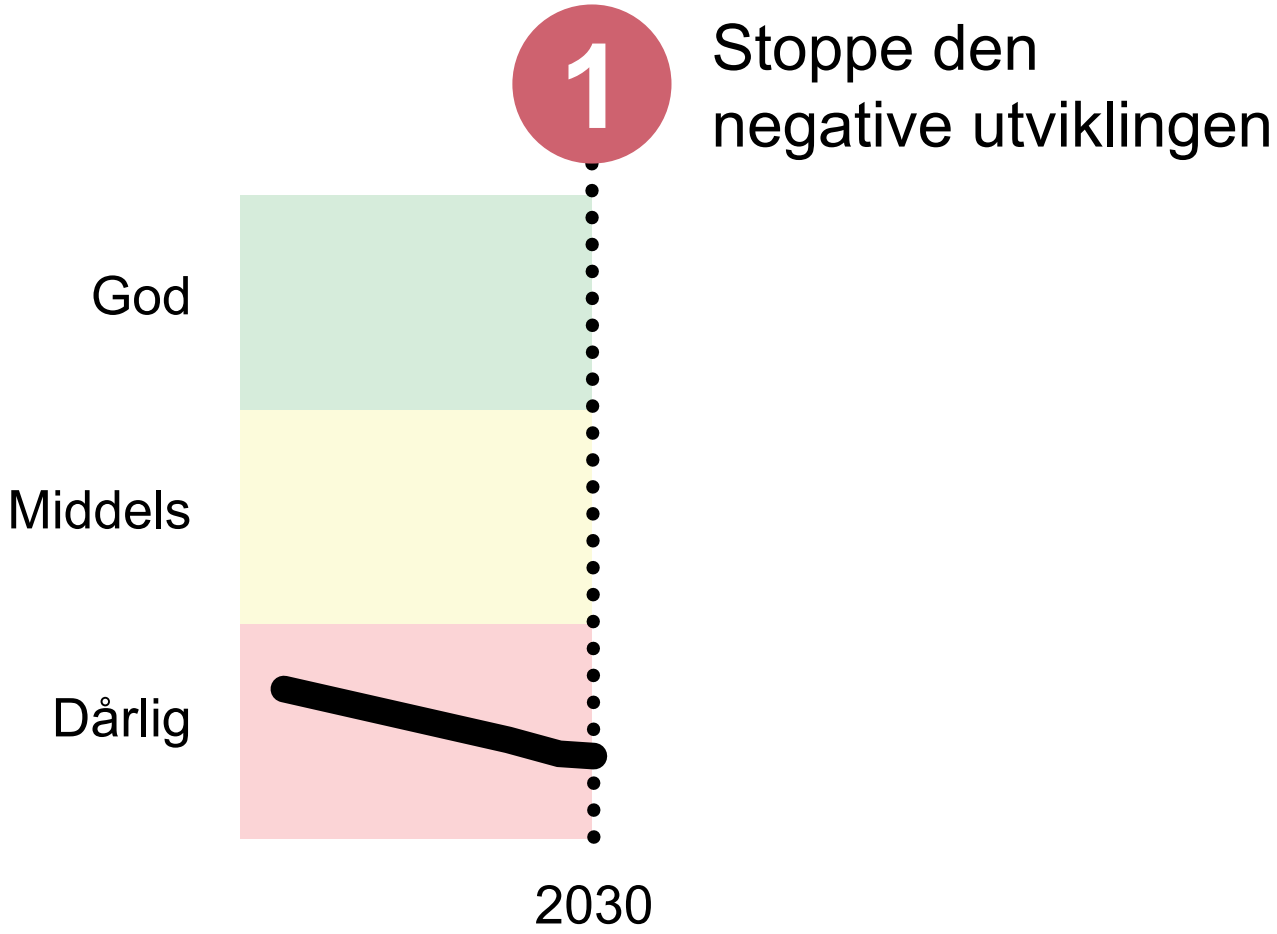
Vedlegg II til kvalitetsnorm for villrein – Klassifisering av delnorm bestandsforhold

Vedlegg III til kvalitetsnorm for villrein – Klassifisering av delnorm lavbeiter

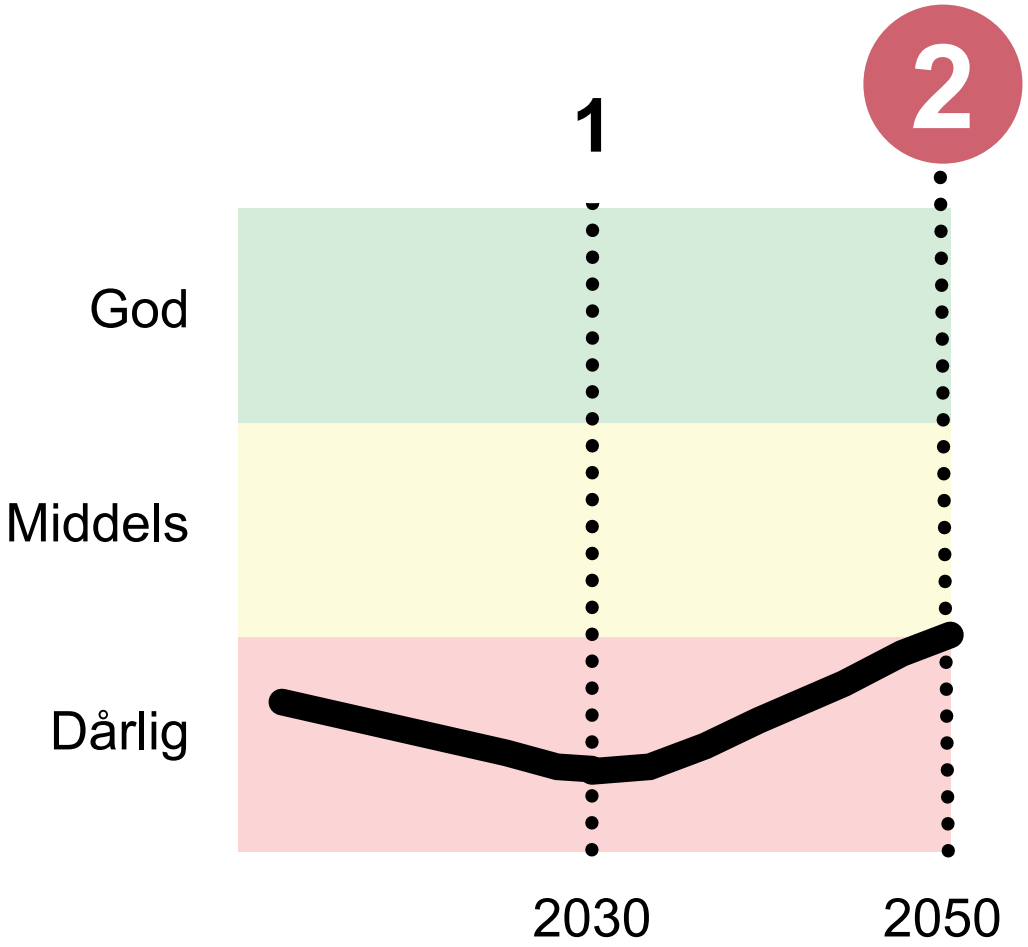
Vedlegg IV til kvalitetsnorm for villrein – Klassifisering av delnorm leveområde og menneskelig påvirkning

Mål for å forbedre tilstanden for villrein

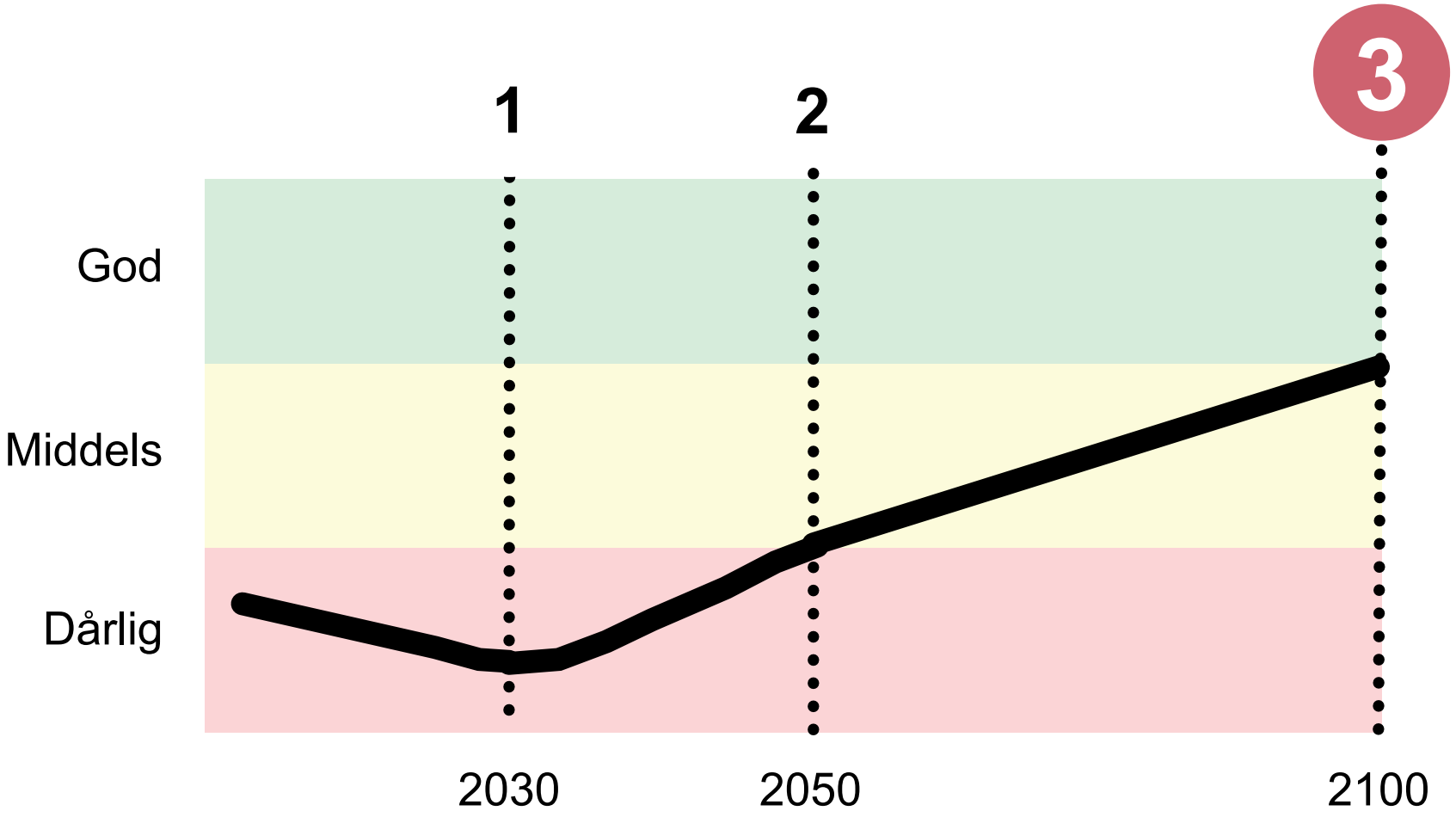

Mål for å forbedre tilstanden for villrein

Middels kvalitet
for alle villreinområdene

Mål for å forbedre tilstanden for villrein

God kvalitet
for de nasjonale
villreinområdene

Status i tiltaksplanarbeidet

Vedtatte tiltaksplaner:

- Knutshø, Snøhetta og Rondane vedtatt 19. september 2025
- Hardangervidda vedtatt 1. juli 2026
- Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei vedtatt 13. oktober 2026

Pågående prosesser:

- Nordfjella - høring vinter 2027
- Tre siste nasjonale villreinområder
  - Breheimen-Reinheimen, Forollhogna og Sølnkletten

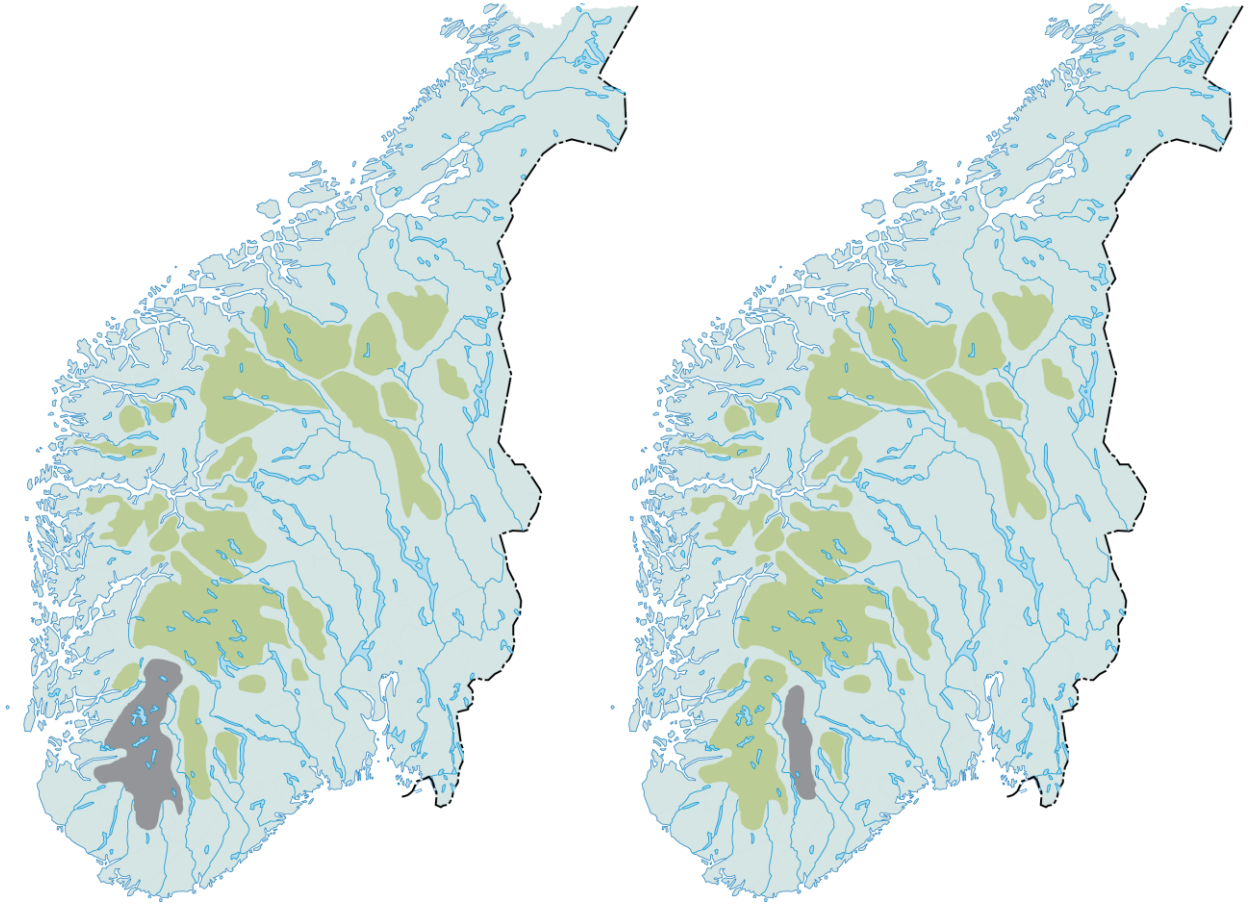
Kommende prosesser:

- 14 ikke-nasjonale villreinområder

Tiltaksplanen for Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei

To villreinområder –
én tiltaksplan

Setesdal Ryfylke villreinområde

Villreinområdet er sterkt påvirket av tyngre naturinngrep og vasskraftutbygging.

Reduserte muligheter for trekk og vandring.

Klassifisert til dårlig kvalitet

- Kjønnsbalansen
- Funksjonelle trekkpassasjer

Foto: Anders Mossing, Norsk villreinsenter

Setesdal Austhei villreinområde

Utfordringer knyttet til trekk- og vandringsmuligheter, og fragmentering av leveområdene

Klassifisert til middels kvalitet

- Slaktevekter på kalv
- Lavbeiter
- Funksjonell arealutnyttelse
- Funksjonelle trekkpassasjer

Prosessen fram til fastsettelse

- Faggrunnlaget
- Forslag til tiltaksplan
- Høring
- Folkemøter på Hovden og i Sirdal
- Prosess med sammenstilling etter høring og justeringer, inkludert møter og dialog

Foto: Jarle Lunde/SuldalFoto.no

Tiltaksplanen fastsatt 13. oktober

85 tiltak fordelt på
11 tiltakspakker

Tiltakspakke 1-5: Tematiske tiltakspakker

Inneholder 35 tiltak.

Omhandler arealforvaltning, motorferdsel, villreinhelse, bestandsforvaltning og restaurering.

Eksempel:

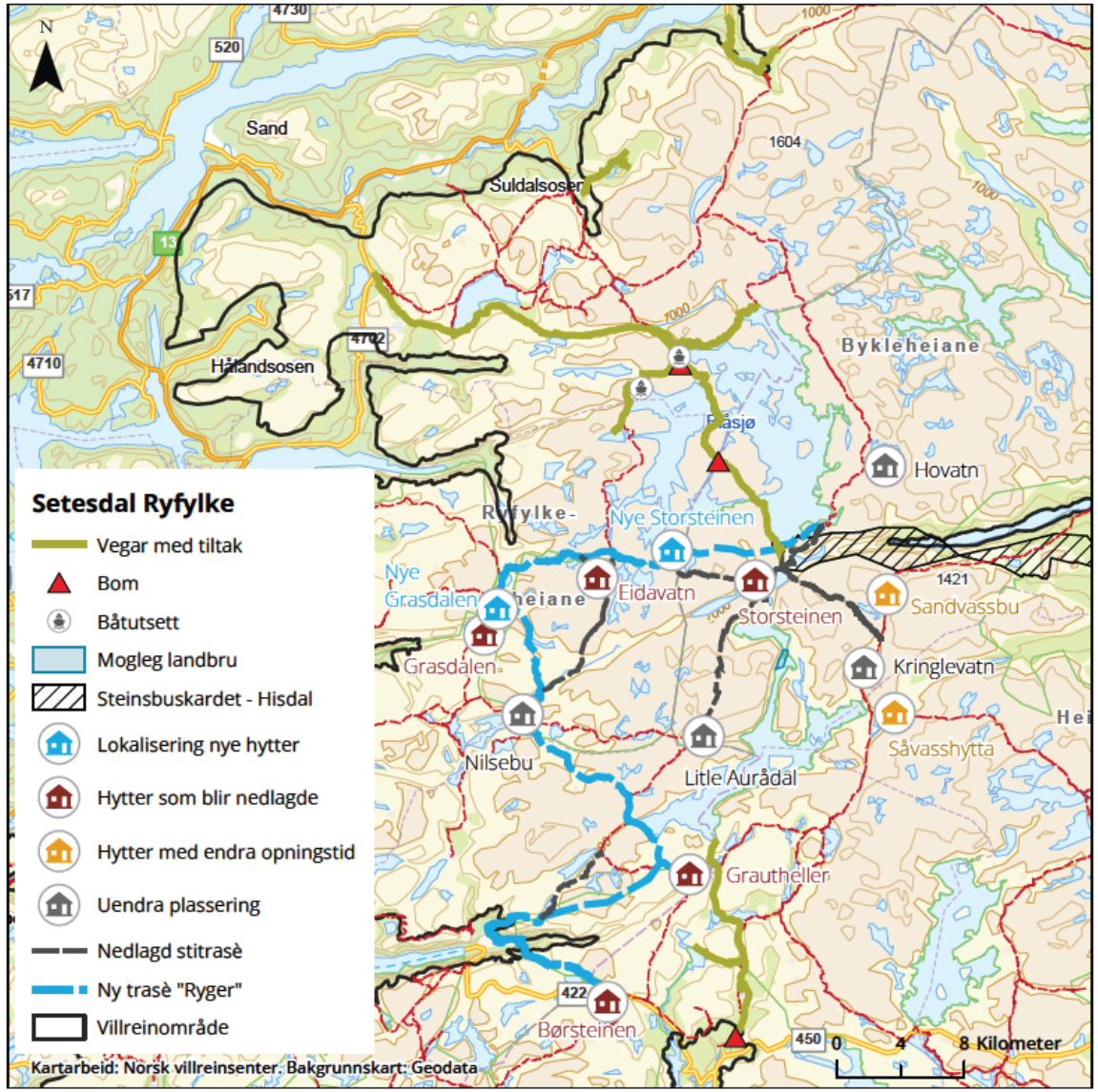
- 3: Revidere kommunale planer (planvask) og basere fremtidig utbygging på oppdatert kunnskap og en sterkere vektlegging av hensyn til villrein
- 16 og 17: Reduksjon og tilpassing av motorferdsel i utmark i villreinområder
- 33: Samla vurdering av nasjonale infrastrukturprosjekt for å gjenopprette trekk mellom villreinområder og forbedre tilstanden til villreinen frem mot 2050

Tiltakspakke 6A: Blåsjømagasinet og Svartevassmagasinet

Inneholder 12 tiltak

Omhandler regulering av ferdsel (vei, sykkel, hytter, stig- og løypetraséer, jakt) og restaurering av trekkveier

Eksempel:
- 36: Vurdere tiltak for å redusere barriereeffekten av Blåsjøvegen
- 40: Vurdere tiltak for å redusere forstyrrelser fra villreinjakt og rypejakt i området rundt Steinbuskardet og Storsteinen
- 42: Omlegging av hytte- og løypenett ved Storsteinen

Tiltakspakke 6B: Store Urevatn/Uraråjuvet

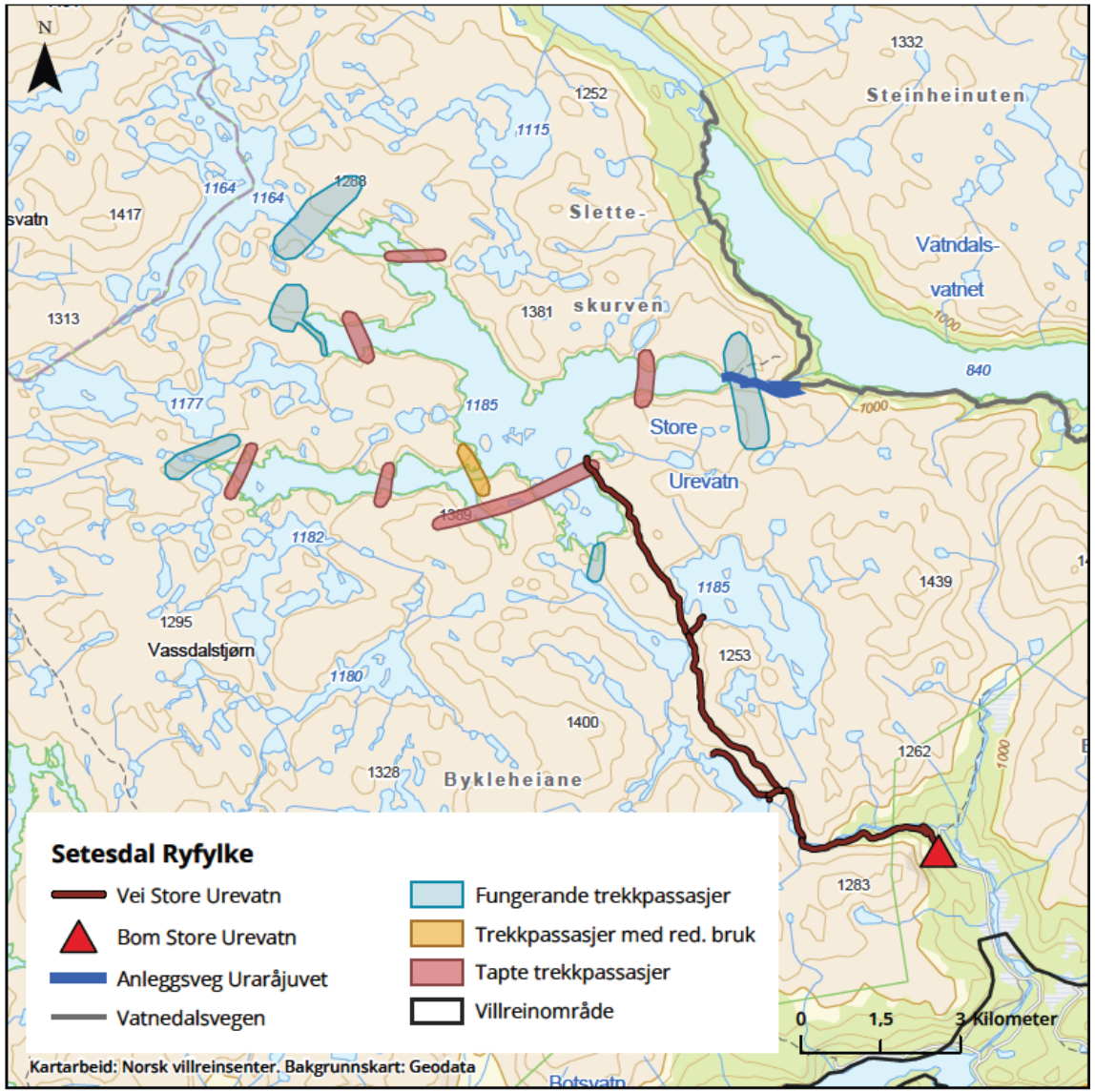
Inneholder 5 tiltak

Omhandler regulering av ferdsel (vei og infrastruktur) og restaurering av trekkvei

Eksempel:

- 48: Vurdere permanent stenging av anleggsvegen til Store Urevatn for allmenn motorisert ferdsel etter avslutta prøveperiode

- 52: Forprosjekt for restaurering av trekkveier over magasinet Store Urevatn

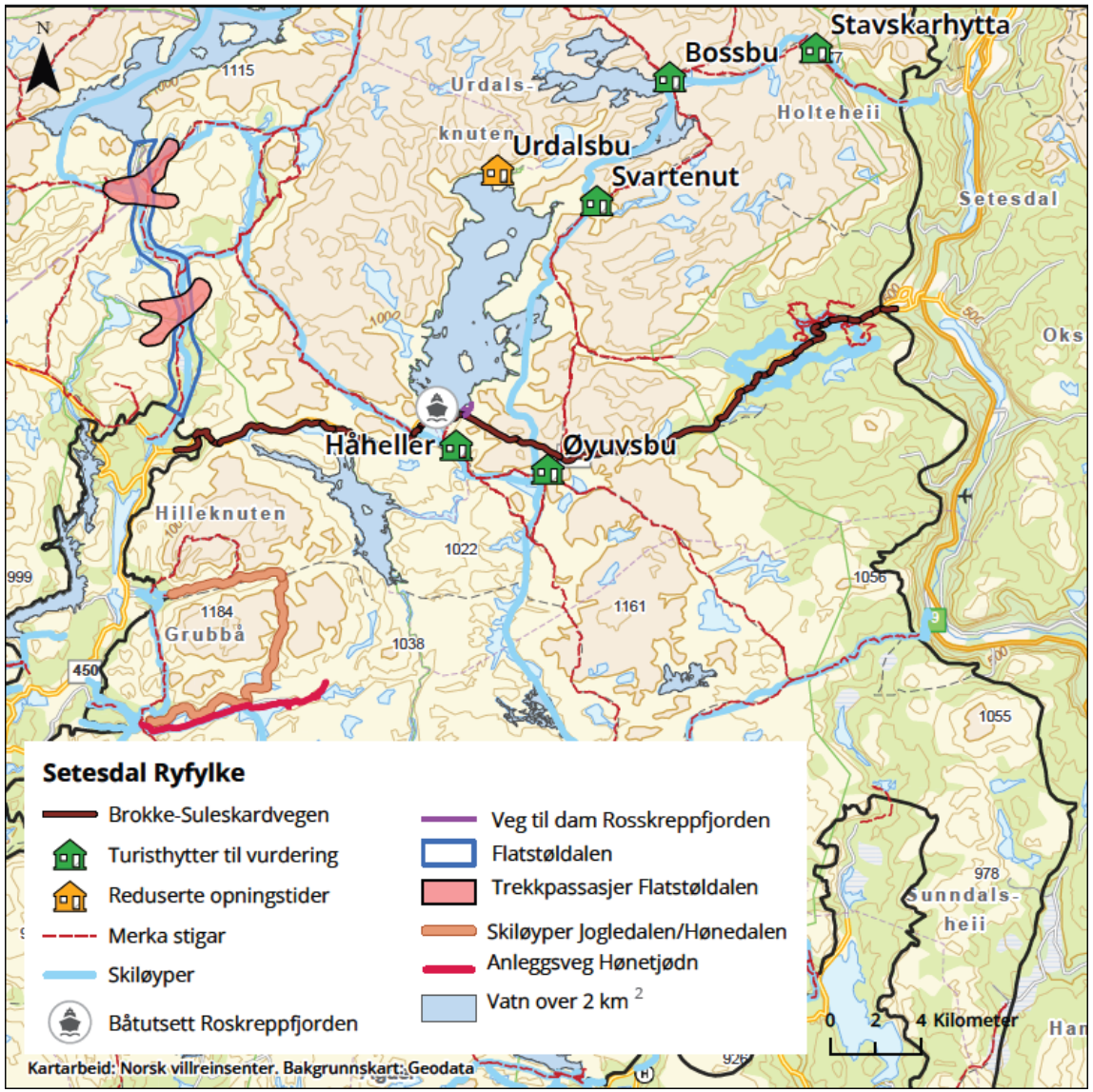

Tiltakspakke 7:
Søområdet Setesdal Ryfylke

Inneholder 10 tiltak

Omhandler i hovedsak regulering av ferdsel (veier, hytte- og løypenett, båtramper)

Eksempel:
- 53: Vurdere tiltak for å redusere barriereeffekten av Brokke-Suleskardvegen
- 57: Vurdere å stenge veg til sekundærdam Rosskreppfjorden for allmenn motorisert ferdsel
- 58: Kanalisering av ferdsel på ski bort fra villreinen sitt trekkområde i Flatstøldalen

Tiltakspakke 8: Hovden

Inneholder 6 tiltak

Omhandler regulering av ferdsel (skiløyper, veier, kunnskap og øvelser)

Eksempel:
- 63: Vurdere å utsette maskinpreparering av løyper i Hovdenområdet
- 64: Utsette kvisting fra Hovden og Berdalsbu til Tjørnbråtbu turisthytte til påske
- 65: Vurdere strengere regulering av ferdselen på anleggsveien fra Bleskestad til Holmavatnet

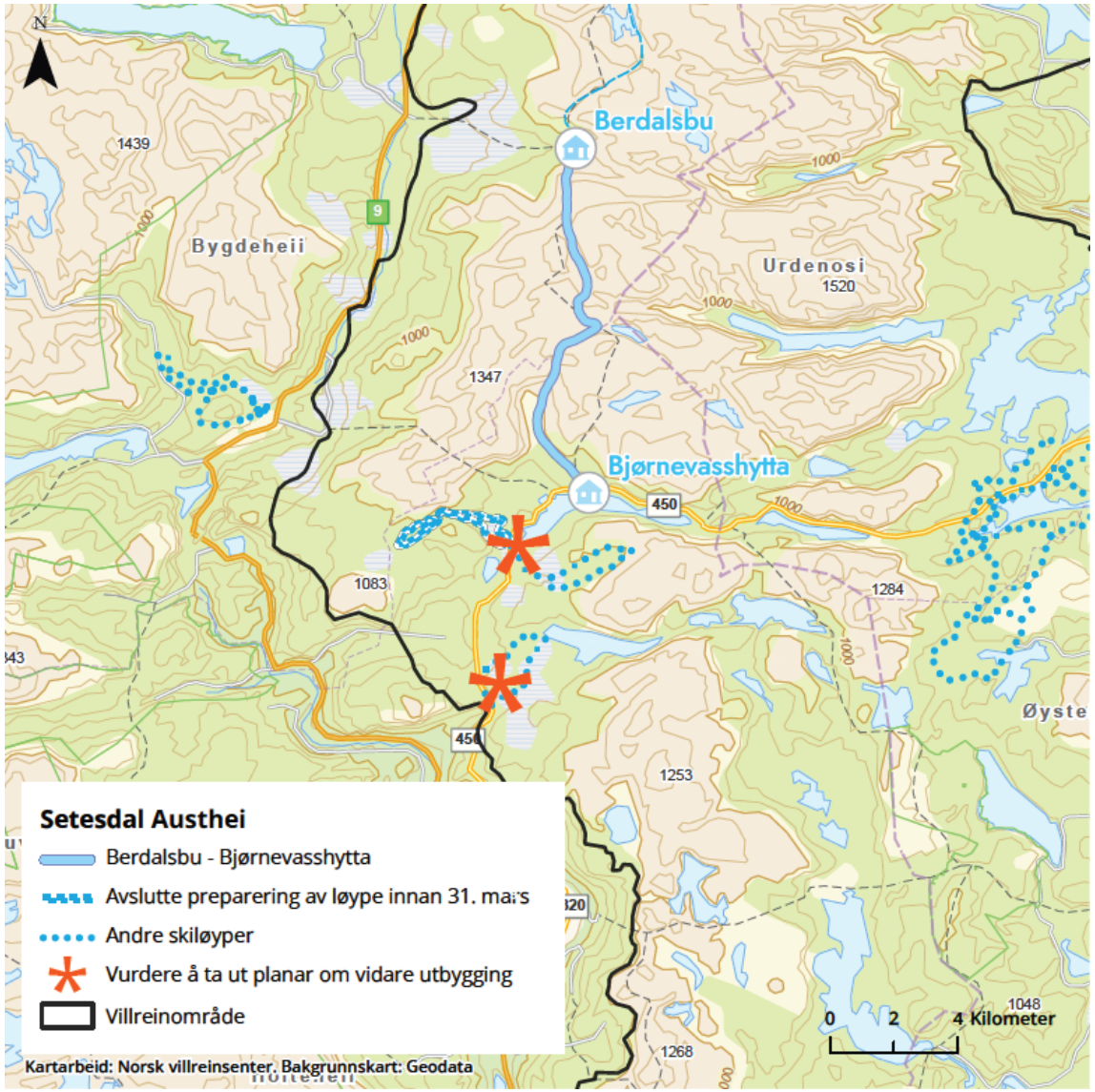
Tiltakspakke 9: Bjørnevatn

Inneholder 3 tiltak

Omhandler arealforvaltning og regulering av ferdsel (skiløyper)

Eksempel:

- 69: Oppfordring til å ta ut planar om videre utbygging av fritidsbosteder i trekkområde for villrein rundt Bjørnevatn
- 71: Avslutte kvisting av vinterløype mellom Berdalsbu og Bjørnvasshytta

Tiltakspakke 10: Forbedre funksjonelle trekk mellom villreinområder

Inneholder 2 tiltak

Tiltakene er:
- 72: Vurdere tiltak for å opprettholde fremtidig trekk mellom Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei

- 73: Vurdere tiltak for å redusere barriereeffekten av E134 når situasjonen med skrantesjuke muliggjør dette

Tiltakspakke 11: Kunnskapsinnhenting, og oppfølging, evaluering og revisjon av tiltaksplanen

Inneholder 12 tiltak

Eksempel:
- 81: Kartlegge påvirkning fra anleggsveier i villreinområdet og vurdere behov for tiltak for å redusere ferdsel som ikke er knyttet til nyttekjøring
- 83: Etablere en overordna arena for oppfølging
- 84: Evaluering av tiltaksplanen
- 85: Oppfølging og revisjon av tiltaksplanen

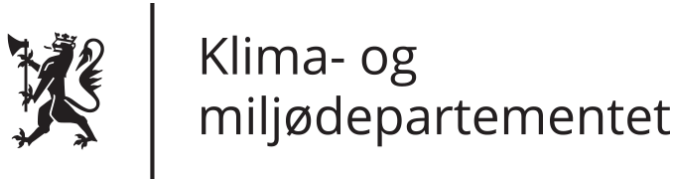
Foto: Jarle Lunde/SuldalFoto.no

Oppfølging og gjennomføring av planen

Mulighet til å stoppe negativ utvikling innen 2030 vurderes som liten

Muligheten til å oppnå middels kvalitet innen 2050 vurderes som stor, om alle tiltakene gjennomføres

Det overordna målet er å heve alle måleparametrene til en god tilstand

Klima- og
miljødepartementet